

Årsrapport 2017

Center for Voldtægtsofre

Årsrapport 2017

Redaktion

Sara Parding, kommunikationsmedarbejder, CfV, AUH

Stine Skou-Jensen, kommunikationsmedarbejder, CfV, AUH

Dorte Hangst, kommunikationsmedarbejder, CfV, AUH

Øvrige bidragsydere til rapporten

Studentermedhjælper Emma Vang Theodorsen, CfV, AUH

Studentermedhjælper Janice Elisabeth Nielsen, CfV, AUH

Forskningsansvarlig, lektor v. Syddansk Universitet, Rikke Holm Bramsen

Psykolog, ph.d., Retsmedicinsk Institut, Aarhus Universitet, Louise Hjort Nielsen

Psykolog, adjunkt, Syddansk Universitet, Nina Bech Hansen

Psykolog Ina Christensen Volder, CfV, AUH

Sygeplejerske Malene Villemoes, Fælles Akut Afdeling, AUH

Politiassistent, Poul Erik Christensen, Østjyllands Politi

Retsmediciner Marianne Rohde, Institut for Retsmedicin, Aarhus Universitet

Lay-out

Kommunikationsmedarbejder Dorte Hangst, CfV, AUH

ISBN (pdf): 978-87-92 592446

Copyright

Center for Voldtægtsofre,

Fælles Akut Afdeling

Aarhus Universitetshospital

Nørrebrogade 44

8000 Aarhus C

Den aktuelle årsrapport vil være tilgængelig på centrets hjemmeside: www.voldtægt.dk.

Den kan også bestilles ved henvendelse til: Center for Voldtægtsofre: aarhus.cfv@rm.dk

Der er ydet tilskud til centret fra Sundheds- og Ældreministeriet

Indholdsfortegnelse

Forord	4
Annas fortælling	6
Statistiske oplysninger	8
Henvendelser i centret	10
Centrets tilbud	12
Centrets klienter	15
Om overgrebet	19
Politianmeldelse	26
Forskning og formidling	
Udvalgte projekter	29
Publikationer	35
Konferencer, høringer etc.	35
Undervisning	37
Pressekontakt og medieomtale	39

Forord

Det tværfaglige samarbejde er grundlæggende for Center for Voldtægts ofre, da centrets formål lige netop er at samle forskellige faggrupper ét sted og på den måde gøre det nemmere for de voldtægtsramte. Dette samarbejde er også afspejlet i nærværende forord, der er forfattet af en tværfaglig gruppe.

År 2017 har både budt på højdepunkter og frustrationer. Centrets videnscenterfunktion har nået vigtige milepæle, samtidig med at centret er blevet udfordret i forhold til sin kerneopgave: behandlingen af de voldtægtsramte.

En voksende venteliste

Der har de seneste mange år været en stigning i antallet af klienter både i Aarhus og ved de øvrige centre for voldtægts ofre. Centret har en formodning om, at det øgede antal af klienter kan ses i lyset af en større opmærksomhed på seksuelle overgreb og på mulighederne for at søge hjælp snarere end at der sker flere overgreb.

At flere henvender sig er derfor positivt. Centret har imidlertid ikke fået øgede ressourcer til at håndtere stigningen. Mest markant er dette i forbindelse med ventetiderne på psykologbehandling i centret, som er vokset i løbet af det forgangne år. For de akutte klienter er ventetiden nu 2-3 måneder, medens de ikke akutte klienter må vente på psykologbehandling i mere end et år. Såfremt der ikke bliver tilført yderligere personaleressourcer, vil centret være nødsaget til at lukke muligheden for psykologhjælp for dem, der henvender sig længe efter overgrebet.

Ventetiden resulterer desværre ofte i unødvendig lidelse hos voldtægtsramte, ligesom ventetiden kan få samfundsøkonomiske konsekvenser i form af eksempelvis afbrudt skolegang eller tabt arbejdsfortjeneste.

Heldigvis er både Aarhus Universitetshospital, Region Midtjylland, og Sundhedsministeriet opmærksom på problemet, og det ser ud til, at en løsning er på vej.

Milepæle i videnscentret

År 2017 blev skudt i gang ved ansættelse af en forskningsansvarlig med henblik på at styrke centrets tværfaglige forskningsprofil. Denne profil blev yderligere styrket, da man sidst på året valgte at ansætte en ny ledende psykolog med omfattende forskningserfaring. Det forgangne år har således budt på flere milepæle af forskningsmæssig karakter, herunder færdiggørelse af to ph.d. projekter ved centret, publicering af national kortlægning af den danskbaserede forskning på voldtægtsområdet, samt opstart af dataindsamling til storstilet forskningsprojekt og fuld finansiering til et nyt spændende multisite ph.d. projekt. Desuden lancerede centret i 2017 en landsdækkende kampagne henvendt til unge, og har tillige udviklet et e-learningmateriale til fagpersoner om voldtægt og voldtægtsramtes reaktioner.

Vigtigt samarbejde med politiet

Rigspolitiet har igennem flere år haft fokus på voldtægtsområdet, hvilket bl.a. har udmøntet sig i arbejdet med nye retningslinjer, som centrets nære samarbejdspartnere i Østjyllands Politi har bidraget til at udarbejde. Retningslinjerne betyder blandt andet, at voldtægtsramte nu som udgangspunkt bliver tilbudt en retslægelig undersøgelse og sporsikring op til en uge efter overgrebet, hvor grænsen tidligere var 72 timer.

Derudover har Rigspolitiet nedsat et rådgivningsforum på voldtægtsområdet, hvor centret samt andre organisationer kan komme med input til en lang række forhold.

Endelig deltog Rigspolitiet, da centret blev inviteret til at arrangere en temadag sammen med Politiskolen og Nationalt Efterforskningscenter. Dette resulterede i en velbesøgt og meget vellykket dag, hvor der blandt andet var oplæg fra en amerikansk foredragsholder, som beskrev, hvorledes ofrets hjerne bliver påvirket i forbindelse med et seksuelt overgreb. Denne viden er meget central og således et fokusområde, som centret arbejder med at formidle til politi og andre fagfolk, blandt andet gennem det tidligere nævnte e-learningmateriale. Det er glædeligt at opleve, at Rigspolitiet har fokus på voldtægtsområdet, og vi ser frem til videre samarbejde.

Tak – I gør det godt!

Centret var med til at igangsætte et ph.d. projekt tilbage i 2013, omhandlende en evaluering af den tværfaglige behandlingsmodel. Resultater herfra viser nu, at hovedparten af de voldtægtsramte, som henvender sig i centret, er tilfredse med den hjælp, de modtager. Dette er en flot anerkendelse, som vi er meget stolte af.

Undertegnede vil derfor også gerne benytte lejligheden til at takke alle centrets medarbejdere og nære samarbejdspartnere. Sygeplejersker, retsmedicinske læger, politifolk, psykologer og socialrådgiver arbejder hårdt for at tilbyde voldtægtsramte den bedst mulige hjælp. Det er ikke altid nemt i et system, der mangler ressourcer, men der bliver dagligt knoklet, og alle yder deres bedste.

Også centrets videnscentermedarbejdere fortjener tak for arbejdet med at øge samfundets viden og samtidig sætte voldtægt og voldtægtsramtes vilkår på dagsordenen.

En stor tak skal også sendes til centrets tidligere ledende psykolog, Rikke Sophie Bak, som fratrådte sin stilling i slutningen af 2017. Rikke har haft enorm betydning for centret i de mange år, hun har været her - først som psykolog og herefter som leder. Hun har altid haft centrets klienter i centrum, ligesom hun har forenet et ledelsesfokus på organisationens bedste med en oprigtig omsorg for personalet.

Til sidst vil vi gerne takke Sundheds- og Ældreministeriet samt til de fonde, der har bevilliget midler til centrets projekter: Den A.P. Møllerske støttefond, Offerfonden, Det Obelske Familiefond, Trygfonden, NovoNordisk, Civilingeniør H. C. Bechgaard og hustrus Fond, EMDR Europe, Familien Hede Nielsens Fond og Østifterne.

*Forskningsansvarlig Rikke Bramsen,
sygeplejerske Malene Villemoes, politiassistent
Poul Erik Christensen, læge Marianne Rohde og
kommunikationsmedarbejder Sara Parding.*

Annas fortælling

En fortælling om de store konsekvenser som en voldtægt kan have
- og om at det godt kan lade sig gøre at komme godt videre, hvis man får hjælp

Historien om Anna er historien om en helt almindelig pige, som i sommerferien mellem sjette og syvende klasse oplever noget, som ændrer hendes liv fuldstændigt. Et år senere er hun på hash, kokain og amfetamin og truer en anden pige med en kniv og bliver smidt ud af skolen. Kommunen er tæt på at fjerne hende fra hjemmet, fordi det er klart for alle, at der er noget helt galt.

Det, der skete en nat i et sommerhus, var, at hun blev voldtaget. Voldtaget af sin kæreste, hvis forældre lå og sov i værelset ved siden af.

-Jeg har mareridt om, at min kæreste ligger ovenpå mig og holder mine arme fast. Da jeg vågner op, opdager jeg, at han er i gang med at voldtage mig. Han siger: "Hvis du skrider, så slår jeg dig ihjel". Jeg er fuldstændig lammet af skræk og ligger helt stille. Jeg bliver liggende på den måde i lang tid, for jeg kan ikke få armene ned fra den position, hvor han holdt dem fast.

Da der er gået lang tid, og jeg er sikker på, at han sover – og jeg igen kan bevæge mig – lister jeg mig op og går ud vasker mig ved vasken i badeværelset. Jeg har det, som om jeg har taget bad i mudder. Jeg lægger mig ind ved siden af ham igen og lægger mig i samme position, så han ikke skal tro, at jeg har gjort noget.

Anna er rædselsslagen og siger intet om, hvad der er sket. Da kærestens mor kører hende hjem, forklarer hun til Annas mor, at de to unge vist har

slået op. Annas mor kan godt se, at noget er galt, men Anna slår det hen. Ugen efter starter skolen igen, og det kan Anna slet ikke overskue. Hun går nemlig på samme skole som ex-kæresten.

-Jeg melder mig syg de første dage, og da min mor tvinger mig til at gå i skole, løber jeg hjem igen. Jeg er hele tiden bange for at møde ham, og en dag bryder jeg helt sammen og fortæller mine veninder om, hvad der er sket. De fortæller deres forældre om det, som så ringer til min mor.

Anna og hendes familie bor i en lille by, og historien om, hvad der er sket, begynder at brede sig.

- Jeg ved, at mange siger: »Det kunne han da aldrig finde på, men det kunne han faktisk godt. Efter nogle uger bliver jeg kontaktet af en af hans venner, som sagde »Anna, jeg tror på det, for jeg ved, at han har gjort det samme mod en anden pige«.

Det er på det tidspunkt, at mit stofmisbrug starter. Jeg bliver lidt ligeglad med det hele, pjækker fra skole. Jeg begynder at hænge ud med nogle skidte typer og ryger hash og tager kokain og amfetamin. Jeg skubber simpelthen tankerne væk om det. Jeg lægger det i glemmeboksen og ryger en god joint, hvis tankerne om det dukker op.

- fortsættes på næste side

Det hele brænder sammen for hende, da hun en dag ender med at true en anden pige med en kniv: - Der var en pige i min klasse, som havde irriteret mig i længere tid – en pige, som var på hans side. En dag fik jeg nok og gik hen i Hjemkundskab og hentede en kniv. Jeg tog fat i hende og hev hende ind på et toilet, hvor jeg truede hende og sagde, at hvis hun ikke holdt kæft, så ville jeg skære halsen over på hende.

På grund af denne hændelse bliver Anna smidt ud af skolen. I 9. klasse kommer hun på en efterskole og her går alt godt indtil hendes klasse en dag skal have et emne om vold og voldtægt:

-Indtil nu er det gået fint nok, men da jeg hører ordet »voldtægt«, går det helt galt. Jeg løber ud af klassen og skriger og råber og går fuldstændig i selvsving, så der skal tre personer til fysisk at

holde mig nede. Jeg får vristet mig fri og løber ned på mit værelse. Her finder min kontaktlærer mig og spørger, hvad der sker, og jeg fortæller ham det hele. Han finder nummeret på et Center for Voldtægtsofre, og det bliver starten på et forløb, hvor jeg er til ugentlige samtaler der. Det var jeg ikke vild med, for jeg var bange for at rippe op i det hele.

Heldigvis bliver Anna ved med at komme til samtalerne. Hun er i dag 22 år, er kommet godt videre, og holder ind imellem oplæg for skoleelever om det, der skete hende.

Statistiske oplysninger

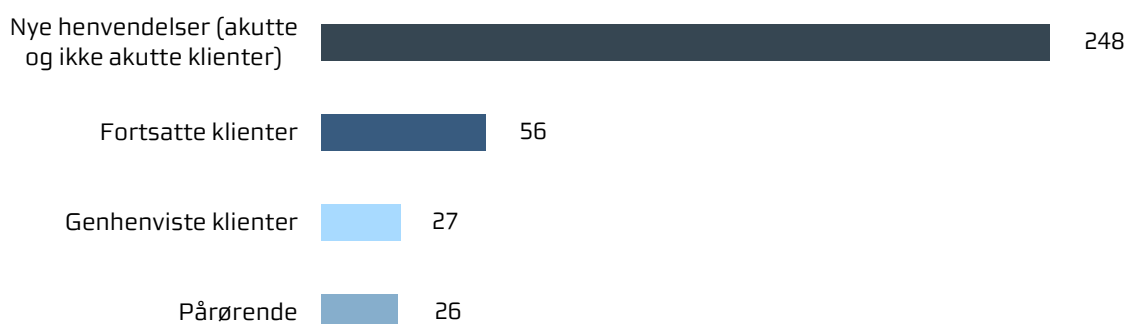
Henvendelser i centret

I 2017 modtog 357 personer hjælp ved Center for Voldtægtsofre i Aarhus (jf. figur 1). Af disse personer var 248 nye henvendelser, hvilket er en stigning på 29% siden 2014, hvor antallet af henvendelser var 192.

Udover de nye henvendelser blev centret i 2017 kontaktet af 27 personer, der tidligere har været udsat for overgreb og i den forbindelse havde modtaget hjælp ved centret - de såkaldte genhenvendelser. Det drejer sig om personer, der måneder eller måske år efter, at psykologforløbet ved centret ellers er afsluttet, igen oplever psykiske problemer relateret til overgrebet.

Tillige fortsatte 56 psykologforløb fra 2016 ind i 2017.

I centret tilbyder vi endvidere hjælp til pårørende, der selv oplever reaktioner efter et overgreb begået mod én, der står dem nært. Sammenlagt har centret modtaget henvendelser fra 26 pårørende, der havde brug for hjælp i 2017, hvilket er en lille stigning i forhold til 2016 (19).

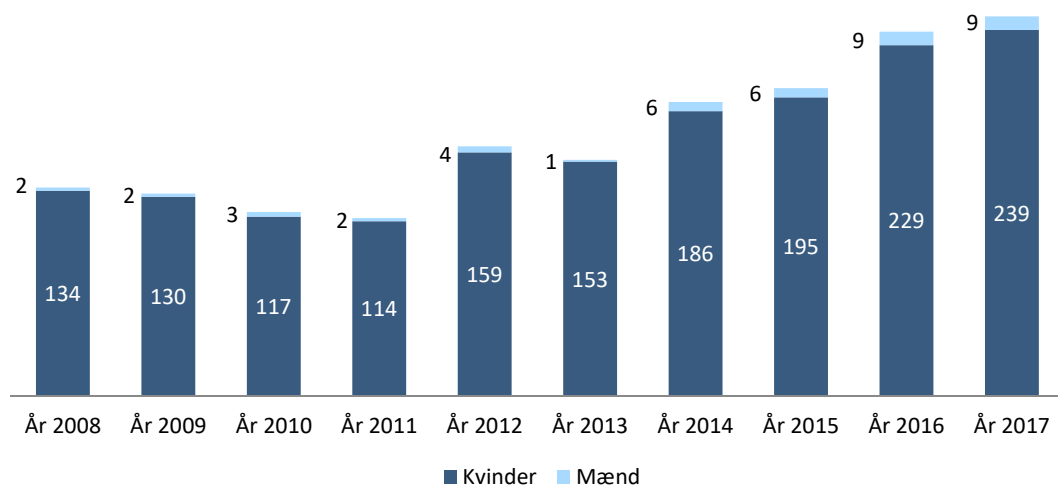

Figur 1: Henvendelser 2017.

Nye henvendelser

Center for Voldtægtsofre tilbyder både akut hjælp efter overgreb og psykosocial opfølgning til voldtægtsramte, der henvender sig lang tid efter overgrebet. Der er stor spredning i, hvor lang tid de voldtægtsramte venter, før de henvender sig i centret. I 2017 varierede dette mellem få timer og over 30 år.

I 2017 søgte 248 personer hjælp i centret. Af disse var 163 akutte henvendelser inden for den første måned efter overgrebet, mens 85 havde ventet måneder eller år på at søge hjælp. Der var 239 piger/kvinder, der henvendte sig, mens 9 af de ramte var drenge/mænd.

Figur 2: Nye henvendelser 2008-2017

Som det fremgår af figur 2, varierer det samlede antal nye henvendelser en del fra år til år. Variationen i antallet af henvendelser kan skyldes forskellige faktorer. I 2017 har centret haft det højeste antal henvendelser i de sidste 10 år.

Centret har ingen grund til at tro, at der er sket en stigning i antallet af nye overgreb. Sandsynligvis er det øgede antal henvendelser en konsekvens af, at flere personer kender til vores tilbud og muligheden for at modtage hjælp ved centret end tidligere.

Det kan dog fastslås, at det er en stigning, som har været vedvarende siden 2013, hvor tidsgrænsen for, hvornår man kan få hjælp ved centret, blev ophævet.

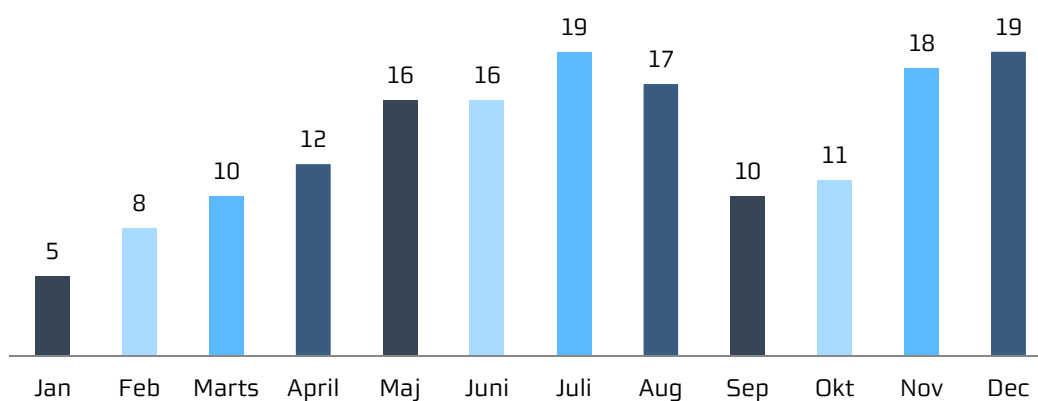
Statistiske oplysninger

Som tidligere nævnt er der oprettet 248 nye klienter i centret i 2017. På grund af ressourcemangel er der dog opstået ventetid på behandling ved centrets psykologer. Denne ventetid betyder, at flere klienter ikke havde påbegyndt deres behandlingsforløb i centret, da data indsamledes til nærværende årsrapport. Disse klienter er ikke medregnet i følgende statistik. De fleste af nedenstående beregninger omhandler således 217 nye klienter, der har modtaget det almindelige tilbud ved centret i 2017, med mindre andet er beskrevet.

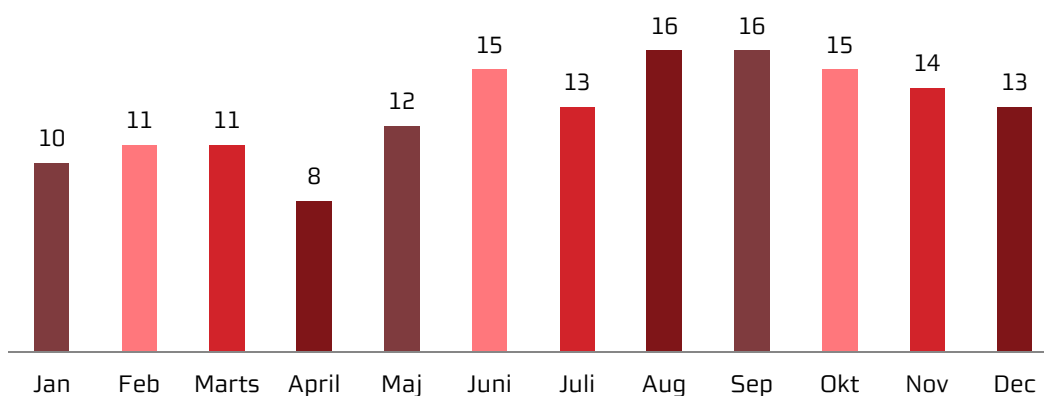
Antal henvendelser fordelt over året

I nedenstående diagram vises henvendelser fra personer, der inden for en måned efter overgrebet søger hjælp hos centret. I 2017 modtog centret 161 af disse akutte henvendelser. Gennemsnittet for 2017 er således 13 akutte henvendelser pr. måned. Centret modtog flest nye henvendelser i juli og december (19 henvendelser), og færrest i januar (5 henvendelser) (se figur 3).

Antallet af akutte henvendelser fordelt over årets måneder varierer fra år til år. Af figur 4 fremgår det, at gennemsnittet for akutte henvendelser i 2011-2016 ligger nogenlunde stabilt året rundt, dog med flest henvendelser i august/september og færrest i april måned.

Figur 3: Akutte henvendelser pr. måned 2017

Figur 4: Akutte henvendelser pr. måned, gennemsnit 2011-2016

Henvendelsernes geografiske spredning

Ved Center for Voldtægts ofre i Aarhus yder vi som udgangspunkt hjælp og støtte til voldtægtsramte med bopæl i den østlige del af Region Midtjylland, mens Center for Voldtægts ofre i Herning dækker den vestlige del af regionen. Figur 5 viser fordelingen efter bopæl ved henvendelsestidspunktet.

Halvfems personer var bosat i Aarhus Kommune, mens 100 personer havde bopæl i resten af Region Midtjylland. I 2017 havde 24 af de personer, der henvendte sig, bopæl uden for Region Midtjylland. I flere af disse sager er overgrebet sket i vores optageområde, eller de efterfølgende retsmedicinske undersøgelser og sporsikring er sket i Aarhus, hvorfor henvendelsen bliver registreret ved vores center. I andre sager er den ramte flyttet til vores optageområde kort efter overgrebet og er derfor blevet tilbudt psykologisk behandling ved centret i Aarhus, men er altså indledningsvis blevet registreret med bopæl uden for Region Midtjylland.

Geografisk spredning

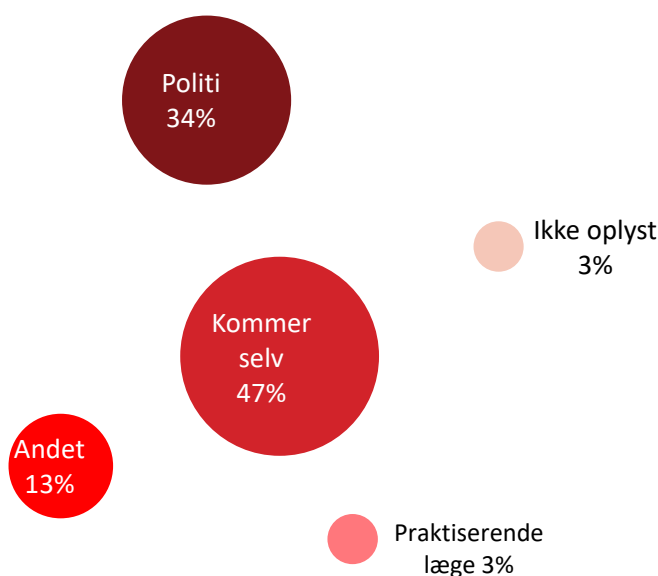
Aarhus Kommune	90
Horsens Kommune	27
Randers Kommune	13
Silkeborg Kommune	17
Øvrige Region Midtjylland	43
Øvrige Danmark	24
Udland	3

Figur 5

Henvisende instans

I 2017 havde 34% af de ramte, der henvendte sig ved Center for Voldtægtsofre, først været i kontakt med politiet. Når man henvender sig til politiet, informerer politiet om centret, og hvis overgrebet er begået indenfor 7 døgn, bringer politiet den ramte og eventuelle pårørende til centrets akutte modtagelse, hvor der også er mulighed for at foretage første afhøring.

I 2017 var der desuden hele 47%, der selv henvendte sig til centret med henblik på at modtage hjælp. Dette peger på, at de informationskampagner, centret sender ud om vores tilbud, kommer ud til mange relevante personer. Samtidig blev 3% henvist til centret gennem deres egen læge, mens 13% blev henvist til centret gennem skadestuer, krisecentre eller anden offentlig instans. Tallene fremgår af figur 6.

Figur 6: Henvisende instans, år 2017, n=217

Centrets tilbud

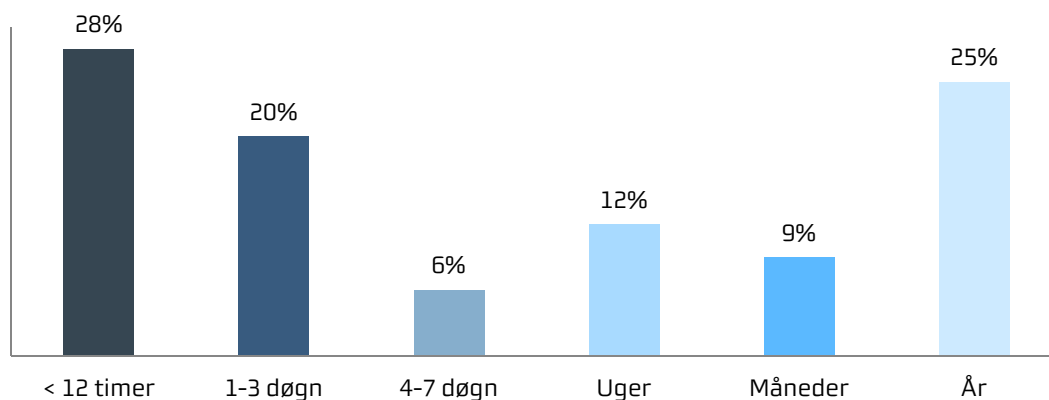
Center for Voldtægtsofre tilbyder en bred vifte af støttetilbud, herunder akut lægeundersøgelse og sporsikring, hjælp og rådgivning af specialuddannede sygeplejersker, samt efterfølgende samtaler med centrets psykologer og socialrådgiver. Hvilket eller hvilke tilbud, den ramte modtager, afhænger af overgrebets karakter, af henvendelsestidspunkt samt af klientens behov.

Henvendelsestidspunkt efter overgreb

I figur 7 vises en oversigt over henvendelsestidspunkt efter overgrebet. Det er mest almindeligt, at de voldtægtsramte enten henvender sig umiddelbart (inden for 12 timer) efter overgrebet (28%), eller at der går flere år (25%), før de henvender sig.

Samtidig er der 20%, der henvender sig 1-3 døgn efter overgrebet, mens 6% henvender sig 4-7 døgn efter overgrebet og 12% henvender sig uger efter overgrebet. Endelig er der 9%, der henvender sig måneder efter overgrebet.

Centret oplever således en stor spredning, og det er tydeligt, at der både er brug for den akutte hjælp og muligheden for at få hjælp til at bearbejde psykologiske følger flere måneder eller år efter et overgreb.

Figur 7: År 2017, n= 248

Kontakt til centret

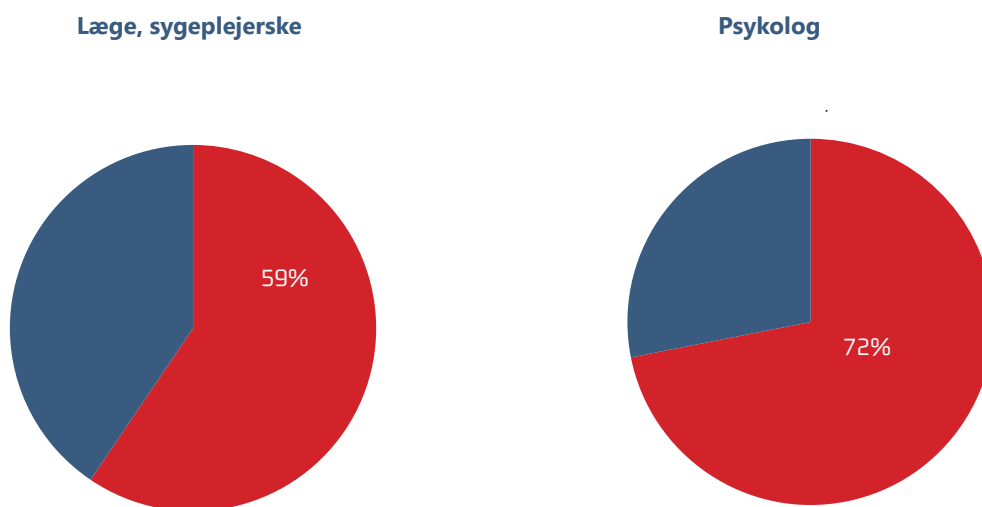
Når man henvender sig til centret inden for 7 døgn efter overgrebet, bliver man i første omgang mødt af en af centrets sygeplejersker på skadestuen ved Aarhus Universitetshospital. Sygeplejersken støtter og vejleder den ramte i den akutte situation, hun eller han står i. Derefter bliver den ramte tilbudt en retslægelig undersøgelse og sporsikring. 129 (59%) af de personer, der henvendte sig i centret i 2017 var i kontakt med sygeplejerske og læge.

Der var tillige 5 personer der henvendte sig inden for den første uge, men som af forskellige grunde valgte kontakten med sygeplejerske og læge fra. Disse 5 personer kom derfor direkte videre til centrets psykologer

De fleste af dem, der modtager hjælp af centrets sygeplejersker og læger, bliver efterfølgende tilbudt et psykologforløb i centret. Centrets psykologer tilbyder også behandling til dem, der henvender sig senere end 7 døgn efter overgrebet. I alt havde 156 nye klienter psykologforløb i løbet af 2017 (72%).

Majoriteten af alle klienter kommer også i kontakt med centrets socialrådgiver, da hun står for den telefoniske visitation, som indleder et forløb ved centrets psykologer. I mange sager er hun også involveret på andre måder, f.eks. ved at skrive underretninger til kommuner eller rådgive om sagsforløb. Hun støtter også mange klienter i kontakten med andre instanser enten via telefonsamtaler med kommuner, uddannelsesinstitutioner eller lignende eller ved deltagelse i f.eks. netværksmøder. I enkelte sager er socialrådgiveren den eneste, klienten har kontakt med.

Kontakt til centret

Figur 8: Sygeplejerske og læge, år 2017, n = 217, psykolog, år 2017, n = 217

Note: Da mange af de ramte er i kontakt med flere forskellige faggrupper, vil procentsatserne summeret give mere end 100%

Grunde til manglende psykologbehandling

Som nævnt var der 129 personer i 2017, der var i kontakt med sygeplejerske og læge ved centrets akutte modtagelse. Af de 129 personer, har 46 (36%) ikke fået opfølgende behandling af centrets psykologer. Der er flere grunde til dette: 26 personer blev overført til et af de andre centre for voldtægts ofre for psykologisk opfølgning.

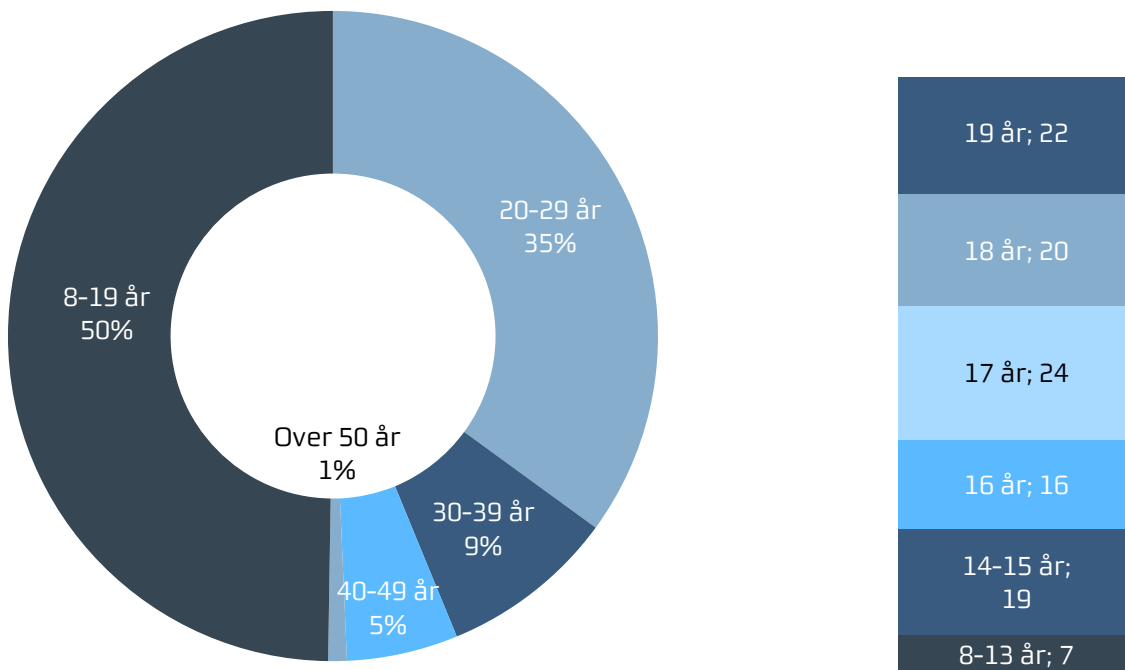
Det drejer sig typisk om personer, der har bopæl i en anden del af landet, men er blevet udsat for overgreb i centrets optageområde. Der var dog også 5 personer, der ikke ønskede psykologisk opfølgning og tillige var 5 andre allerede i gang med anden psykologisk behandling. Desuden lykkedes det ikke psykologerne at få etableret kontakt til 8 personer.

Centrets klienter

De voldtægtsramte der kontakter Center for Voldtægtsofre i Aarhus, adskiller sig fra hinanden på en række områder. På de følgende sider kan læses mere om centrets klienter i 2017.

Alder ved overgrebet

Gennemsnitsalderen ved overgrebet er 19,6 år. Af figur 9 fremgår det endvidere, at hele 50% af overgrebene, som klienter henvender sig ved centret til at få hjælp til at håndtere, er begået, mens klienten var 19 år eller yngre. NB: hvis den ramte har været udsat for flere overgreb, er alderen registreret ved det overgreb, som den ramte selv definerer som det primære.

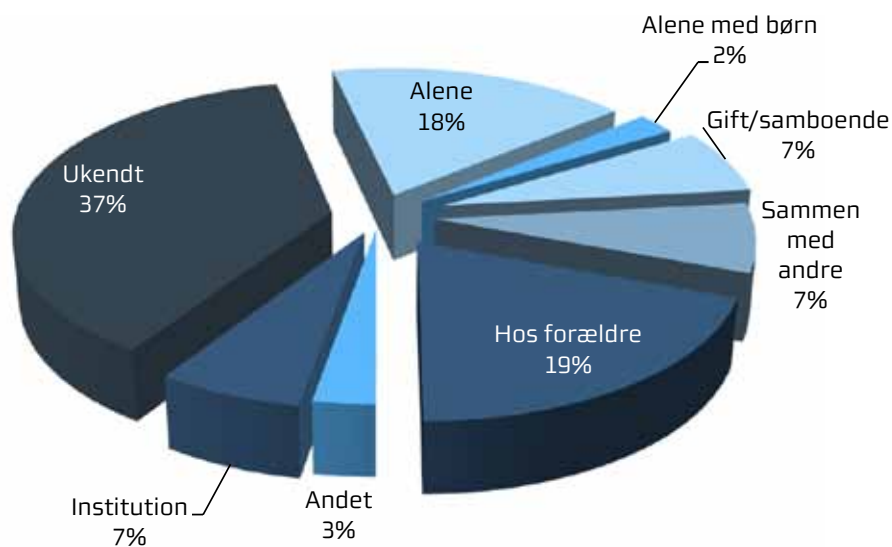

Figur 9: Aldersfordeling ved overgrebet , år 2017, n = 217 & alder ved overgrebet 8-19 år
År 2017, n = 217

Boform

Som nævnt var der 129 personer i 2017, der var i kontakt med sygeplejerske og læge ved centrets akutte modtagelse. Af de 129 personer har 46 (36%) ikke fået opfølgende behandling af centrets psykologer. Der er flere grunde til dette: 26 personer blev overført til et af de andre centre for voldtægts ofre for psykologisk opfølgning.

Det drejer sig typisk om personer, der har bopæl i en anden del af landet, men er blevet udsat for overgreb i centrets optageområde. Der var dog også 5 personer, der ikke ønskede psykologisk opfølgning og tillige var 5 andre allerede i gang med anden psykologisk behandling. Desuden lykkedes det ikke psykologerne at få etableret kontakt til 8 personer.

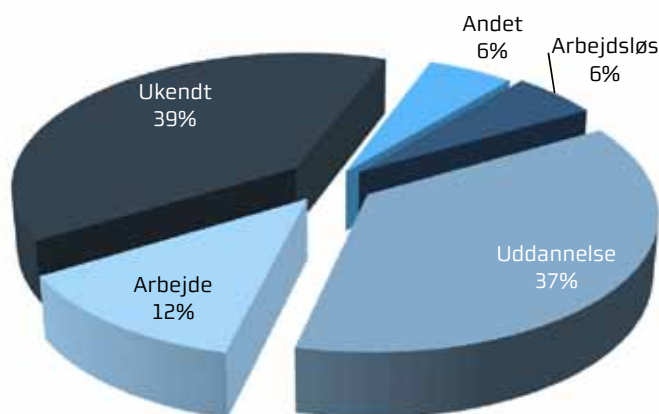

Figur 10: Boform, år 2017, n = 217

Note: Information om boform indsamles af centrets psykologer. Derfor er statistikken kun baseret på de 156 klienter, der er blevet tilbudt psykologforløb i centret.

Beskæftigelse

Når det kommer til beskæftigelse er 50% af centrets klienter under uddannelse. Samtidig er 15% af vores klienter i 2017 i arbejde og 8 % er arbejdsløse. Kategorien andet (8%) dækker over f.eks. førtidspensionister og langtidssygmeldte. Oplysningen om beskæftigelse mangler dog for en stor del (20%) af centrets klienter. Se fordelingen mellem beskæftigelsesformer i figur 11.

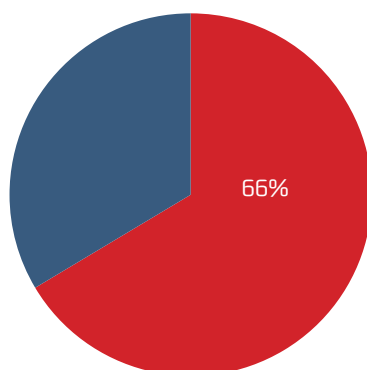
Figur 11: Beskæftigelse, år 2017, n = 217

Note: Information om beskæftigelse indsamles af centrets psykologer. Derfor er statistikken kun baseret på de 156 klienter, der er blevet tilbudt psykologforløb i centret.

Tidligere krænkelser

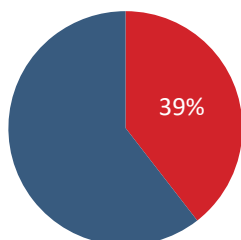
I 2017 oplyste 76 af de 156 personer, der var blevet tilbudt psykologforløb i centret, at have været udsat for én eller flere krænkelser forud for det overgreb, de søgte hjælp til at håndtere. Dette svarer til 49% af de ramte. Kun 27% svarede nej på spørgsmålet, mens oplysningen mangler for en fjerdedel af klienterne (se figur 12). Med tidligere krænkelser forstås situationer, hvor den ramtes grænser er blevet overtrådt af andre personer. Disse krænkelser er ikke nødvendigvis seksuelle, men kan være andre former for fysisk eller psykisk grænseoverskridende adfærd.

Fordelingen af forskellige krænkelser blandt de 76 ramte, der har fortalt, at de har været udsat for tidligere krænkelser, er vist i cirklediagrammerne på næste side. De mest almindelige krænkelserformer er voldtægt/voldtægtsforsøg (39%) samt mobning (37%).

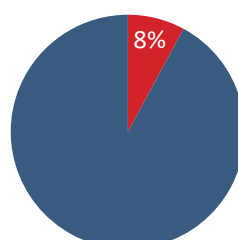

Figur 12: Tidligere krænkelser: År 2017, n=131

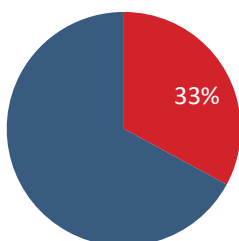
Voldtægt/forsøg, år 2017, n=76

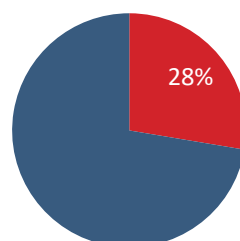
Incest, år 2017, n=76

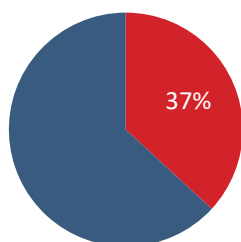
Omsorgssvigt, år 2017, n=76

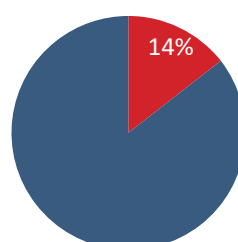
Vold, år 2017, n=76

Mobning, år 2017, n=76

Andet, år 2017, n=76

Figur 13: Fordeling af forskellige krænkelse, år 2017, n= 76

Note: Da mange af de ramte har været udsat for mere end én type krænkelse tidligere i livet, vil procentsatsen give mere end 100 %.

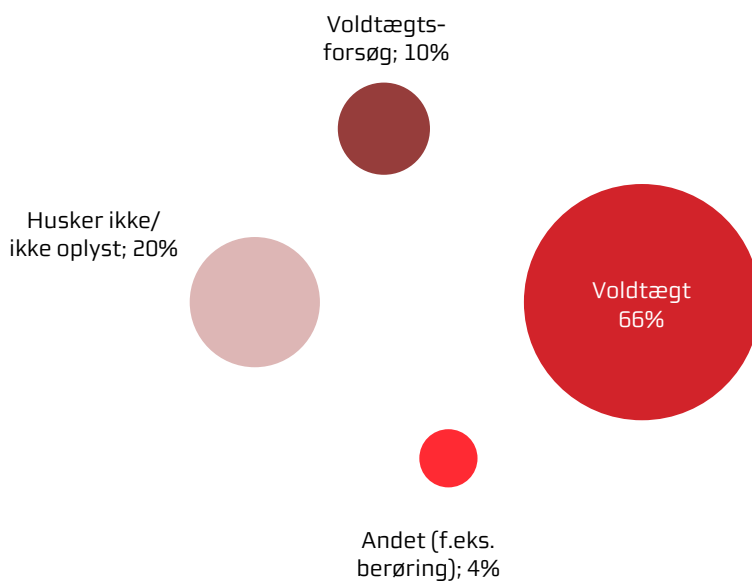
Om overgrebet

Som illustreret tidligere adskiller de ramte, der henvender sig ved centret, sig fra hinanden på forskellige områder. Tilsvarende er der en høj diversitet mellem de overgreb, som de ramte har været udsat for.

Overgrebets karakter

Centrets tilbud henvender sig til kvinder, mænd og unge, der har været udsat for en voldtægt, et voldtægtsforsøg eller andre typer af seksuelle overgreb. I 2017 omhandlede 76% af henvendelserne en voldtægt eller et voldtægtsforsøg.

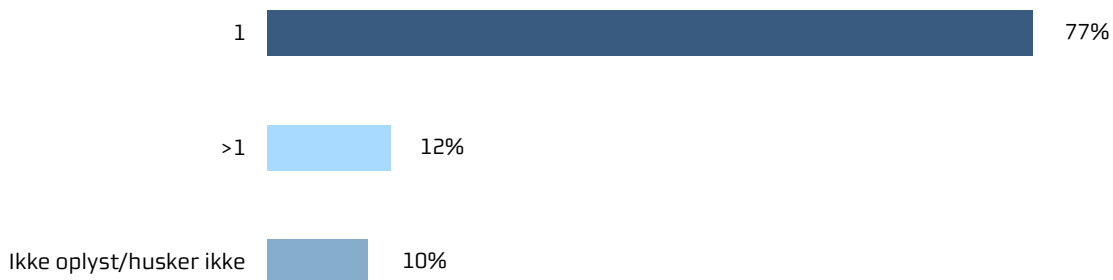
I 20% af sagerne er overgrebets karakter ikke oplyst – nogle gange fordi den ramte ikke har besvaret dette punkt, men oftere fordi den ramte ikke kan genkalde, hvad der præcist skete. Der kan være mange grunde til, at man ikke husker overgrebet, f.eks. kan det skyldes bevidstløshed, amnesi eller dissociation. Ligeledes kan det skyldes den ramtes alkohol- og/eller medicinindtag i tiden omkring overgrebet. Der er dog i alle sager indikationer på, at et overgreb har fundet sted. Fordelingen mellem de forskellige typer af overgreb kan ses i figur 14.

Figur 14: Overgrebets karakter, år 2017, n=217

Antal gerningspersoner

Som det fremgår af figur 15, bliver langt de fleste overgreb begået af en enkelt person. I 2017 var dette tilfældet i 77% af sagerne, mens 12% af overgrebene er begået af flere gerningspersoner. Gerningspersonen er næsten altid en mand.

Figur 15: Antal gerningspersoner, år 2017, n= 217

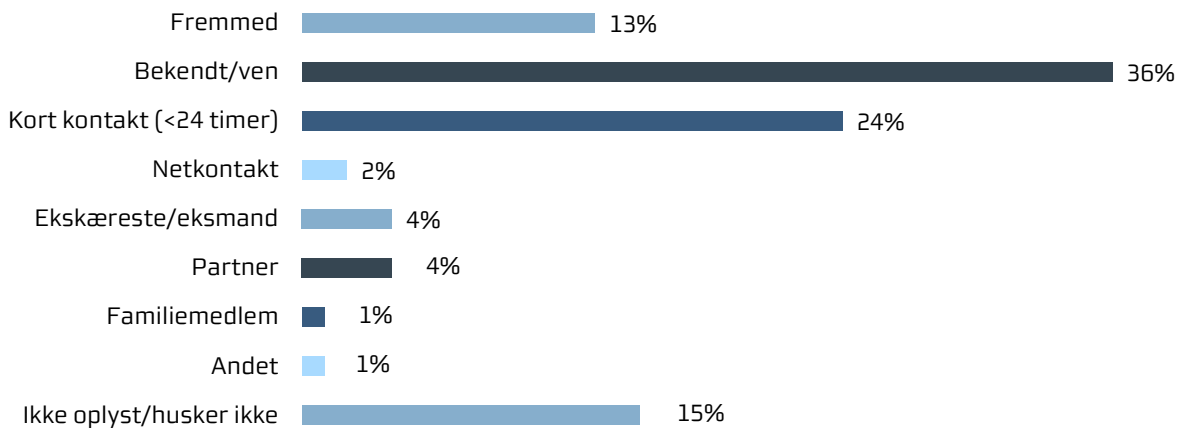
Relation til gerningspersonen

Voldtægt kan overordnet opdeles i tre typer, nemlig overfaldsvoldtægt, kontaktvoldtægt og partnervoldtægt. Hvilken type voldtægt, der er tale om, afhænger af den ramtes relation til gerningspersonen, når overgrebet finder sted.

En overfaldsvoldtægt er et overgreb, hvor den ramte og gerningspersonen slet ikke kender hinanden. På trods af den store mediedækning i forbindelse med denne type af voldtægter, er det langt fra den mest almindelige type. I 2017 angav 28 af de 217, der henvendte sig i centret, at de slet ikke kendte gerningspersonen. Dette svarer til 13% af de ramte (se figur 16).

En kontaktvoldtægt er et overgreb, hvor den ramte og gerningspersonen kender hinanden eller har mødt hinanden før overgrebet. Denne type af voldtægter er den mest almindelige i vores center i 2017, hvor 63 % af henvendelserne drejede sig om en kontaktvoldtægt. Dette svarer til 137 personer. Nogle gange er gerningspersonen en ven, bekendt eller lignende (36%). Andre gange er gerningspersonen én, man har været i kontakt med over kortere tid - f.eks. én man møder i byen eller til en fest (24%). Derudover kan gerningspersonen være én, man har mødt på internettet (2%). Tillige var 1% af overgrebene begået af et familiemedlem.

En partnervoldtægt er et overgreb begået af en nuværende eller tidligere kæreste eller ægtefælle. I 2017 henvendte 20 personer (8%) sig angående en partnervoldtægt.

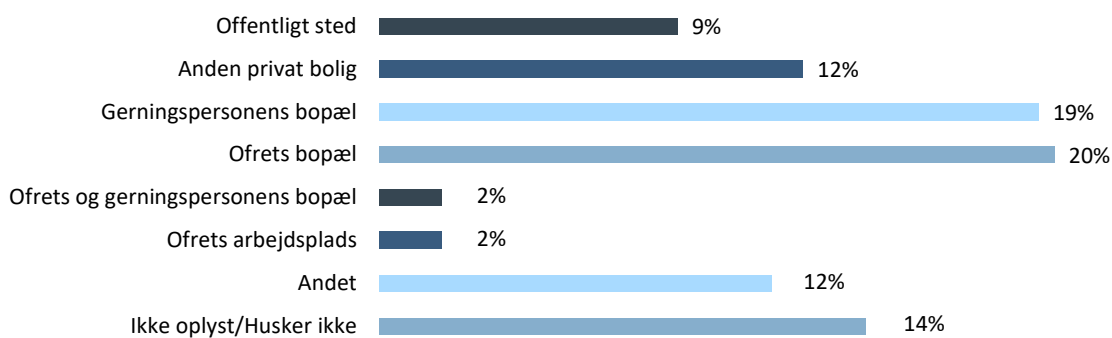

Figur 16: Relation til gerningspersonen, år 2017, n= 217

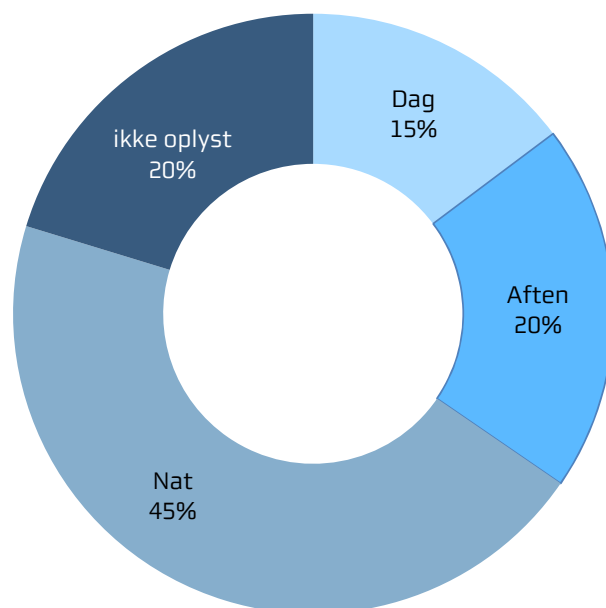
Gerningssted og tidspunkt

At mange af de ramte kender deres gerningspersoner i forvejen – enten som en kontakt eller som en nuværende eller tidligere partner – afspejles også i vores registrering af gerningssted. De fleste overgreb (53%) bliver således begået i en privat bolig (gerningspersonens bopæl (19%), offerets egen bopæl (20%), deres fælles bopæl (2%) eller i en anden privat bolig(12%)). Samtidig sker 10% af overgrebene udendørs, mens 9% af overgrebene i 2017 blev begået på et andet offentligt sted. Tallene fremgår af figur 17.

Mange af de overgreb, vi modtager henvendelser om, finder sted om natten. Dette drejer sig om hele 45% af overgrebene, 20% af overgrebene finder sted om aftenen, mens 15% af overgrebene foregår i dagtimerne. I hver femte sag er gerningstidspunkt ikke oplyst. (Se figur 18 på næste side)

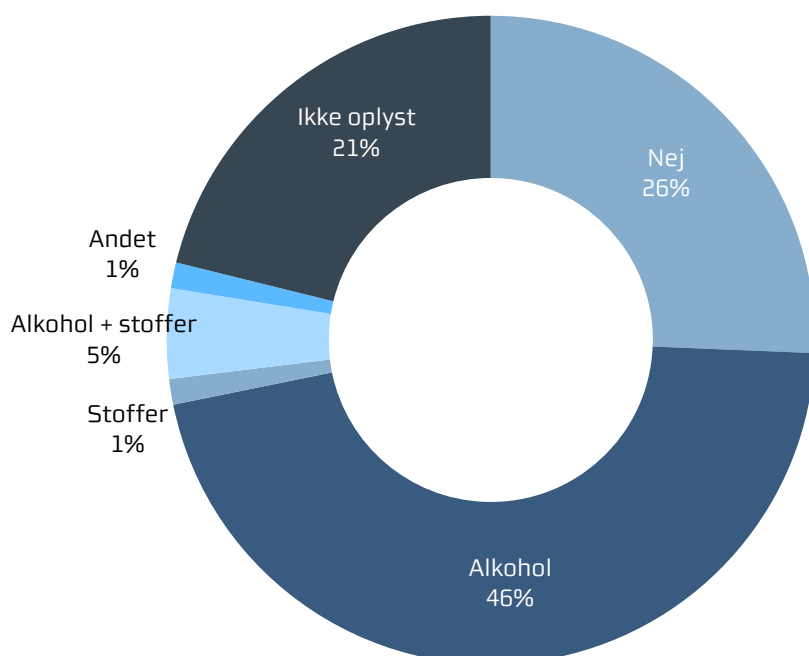
Figur 17: Gerningssted, år 2017, n = 217

Figur 18: Tidspunkt for overgrebet, år 2017, n= 217

Påvirkning af alkohol og/eller stoffer

Da mange af de ramte møder deres gerningsperson til en fest eller i byen (se "Relation til gerningsperson", side 21), er det heller ikke overraskende, at en del fortæller, at de var påvirket af enten alkohol eller stoffer i forbindelse med overgrebet. Som det fremgår af figur 19, oplyser 46% af de ramte, at de var påvirket af alkohol på gerningstidspunktet.

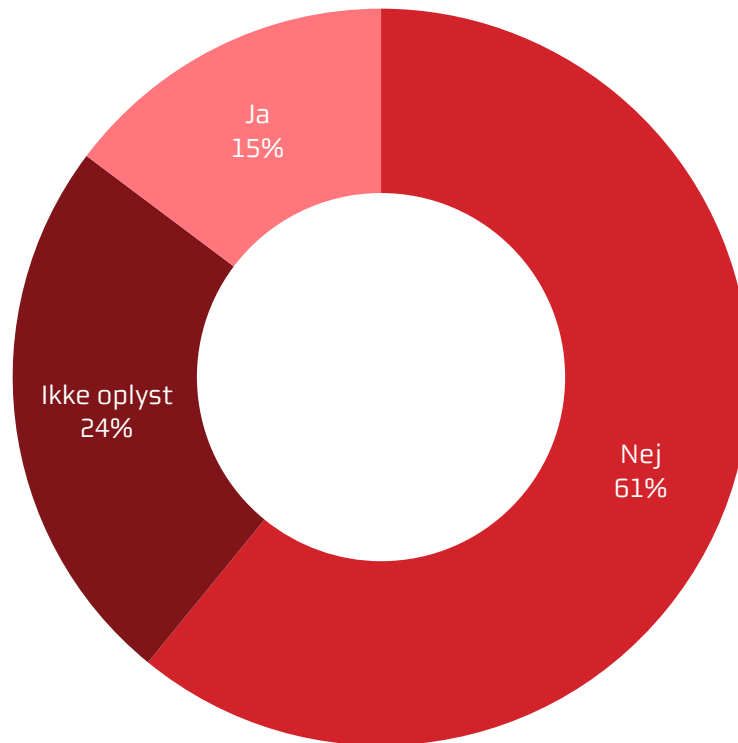

Figur 19 Relation til gerningspersonen, år 2017, n= 217. Information om alkohol og/eller stoffer indsamles af centrets psykologer. Derfor er statistikken kun baseret på de 156 klienter, der er blevet tilbudt psykologforløb i centret.

Samtidig fortæller 1%, at de var påvirket af stoffer, mens 5% fortæller, at de var påvirket af en blanding af stoffer og alkohol, da overgrebet fandt sted. 26% fortæller, at de ikke var påvirket ved gerningstidspunktet, mens oplysningen mangler i hver femte sag.

Tillige tilkendegav 15% af de ramte, at de havde en mistanke om, at de havde været udsat for drug-rape, mens 61% ikke havde denne mistanke. Det er værd at bemærke, at oplysningen mangler i hver fjerde sag.

Det skal understreges, at det er de ramtes egne udsagn og ikke medicinske prøver, der ligger til grund for nedenstående tal.

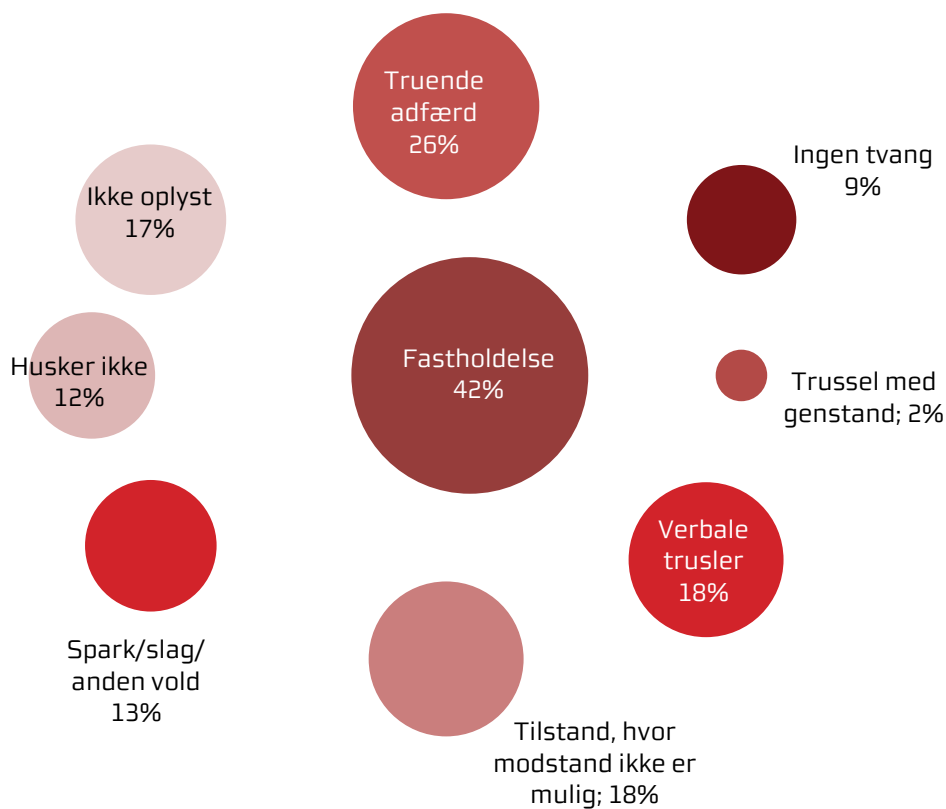
Figur 20: Mistanke om drugrape, år 2017, n= 156

Note: Information om alkohol og/eller stoffer indsamles af centrets psykologer. Derfor er statistikken kun baseret på de 156 klienter, der er blevet tilbudt psykologforløb i centret.

Typer af tvang

Figur 21 viser statistik over, hvilke typer af tvang som klienterne har været udsat for.

Den mest almindelige form for tvang er fastholdelse (42%), mens 26% fortæller, at gerningspersonen var truende i sin adfærd. Samtidig er verbale trusler også en udbredt form for tvang (18%). Det er kun 14% af klienterne, som fortæller, at de har været udsat for slag, spark eller lignende fra gerningspersonen, og meget få (2%) er blevet truet med en genstand (f.eks. et våben). Udover tvang er der juridisk set også tale om voldtægt, hvis offeret er i en tilstand, hvor han/hun er ude af stand til at modsætte sig handlingen. Af de henvendelser, vi modtog i 2017, fortæller 18%, at de oplevede at være eller blive hensat i en tilstand, hvor de ikke kunne gøre modtand.

Figur 21: Typer af tvang, år 2017, n= 156

Da mange af de ramte har været udsat for mere end én type af tvang, vil procentsatserne summeret give mere end 100%. Information om typer af tvang indsamles af centrets psykologer. Derfor er statistikken kun baseret på de 156 klienter, der er blevet tilbudt psykologforløb i centret.

I 9% af sagerne angiver den voldtægtsramte "ingen tvang". Det kan f.eks. være situationer, hvor den ramte sover eller bliver meget overrumplet, da overgrebet begynder, og gerningsmanden derfor ikke bruger tvangsmidler. Andre gange er der tale om en situation, hvor den ramte ikke gør modstand, enten fordi han/hun er lammet af skræk eller af andre grunde. Det bør noteres, at 12% af klienterne ikke husker, hvilke tvangsmidler der er blevet brugt, og at oplysning om tvang mangler i 17% af sagerne.

Modstand

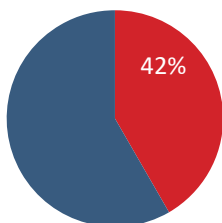
Figur 22 viser en oversigt over forskellige typer af modstand, som de personer, der henvendte sig ved Center for voldtægts ofre i 2017, havde udvist. Mange af de personer, der henvender sig ved centret, fortæller nemlig om, hvordan de aktivt har forsøgt at markere deres modstand i gerningsøjeblikket.

Den ramte udtrykker ofte sin modstand over for gerningspersonen verbalt (42%), fysisk ved slag, spark eller skub (18%), eller simpelthen ved at forsøge at komme væk fra gerningspersonen (24%). Samtidig fortæller 11%, at de græd, mens overgrebet fandt sted.

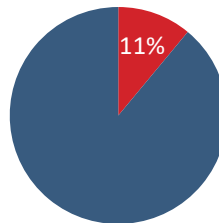
En del personer, der henvender sig ved centret, fortæller dog, hvordan de af forskellige grunde har svært ved at udtrykke deres modstand i overgrebsøjeblikket: 22% fortæller, at de ikke kunne gøre modstand på grund af deres påvirkningsgrad (alkohol/stoffer), eller at de var bevidstløse/sovende. 26% fortæller at de ikke kunne gøre modstand, da de har oplevet at føle sig lammet. Lammelse er en normal, kropslig

forsvarsmekanisme, som udløses, når vi udsættes for situationer, der opleves som en trussel mod vores sikkerhed. Man oplever at være ude af stand til at kunne bevæge sin krop eller sige noget – man føler sig helt fastfrosset – også selvom man ønsker at komme væk fra situationen. Tillige er der 26%, der ikke har oplyst/ikke kan huske, hvilken modstand de udtrykte.

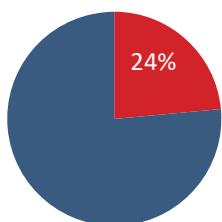
Verbal, år 2017, n= 156

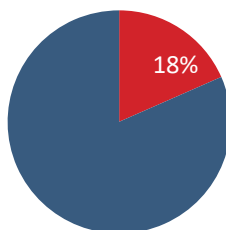
Gråd, år 2017, n= 156

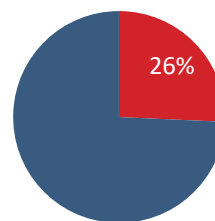
Prøver at flygte, år 2017, n= 156

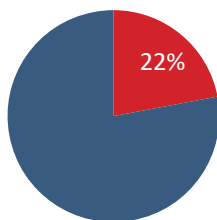
Fysisk (slag/spark etc.) år 2017, n= 156

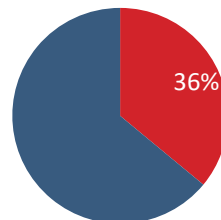
Lammet/ingen modstand År 2017, n= 156

Bevidstløs/sovende/meget påvirket År 2017, n= 156

Husker ikke/ikke oplyst År 2017, n= 156

Figur 22: Modstandsformer, år 2017, n = 156

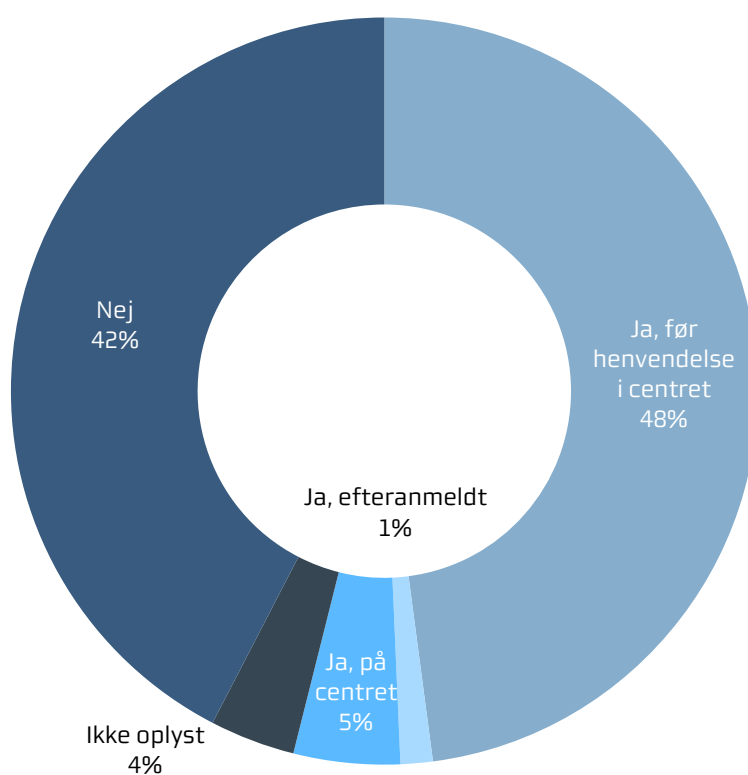
Note: Da mange af de ramte udviser mere end én formformodstand, vil procentsatserne summeret give mere end 100 %. Information om typer af modstand indsamles af centres psykologer. Derfor er statistikken kun baseret på de 156 klienter, der er blevet tilbudt psykologforløb i centret.

Politianmeldelse

I 2017 var det samlet set 54% af de ramte personer ved centret, der anmeldte deres overgreb til politiet (se figur 23).

Af de, der meldte overgrebet til politiet, har de fleste kontaktet politiet før, de kommer til centret (48%). Andre får hjælp af centrets sygeplejerske til at kontakte politiet (5%). Hvis overgrebet ikke umiddelbart bliver anmeldt til politiet, gemmer centret de retsmedicinske prøver, den ramtes tøj, etc. fra sporsikringsundersøgelsen i tre måneder. Således har den ramte mulighed for at overveje, om overgrebet alligevel skal efteranmeldes eller ej. I 2017 valgte 1% at efteranmelde dage, uger eller eventuelt måneder efter henvendelse i centret.

Sammenligner man anmeldelser i 2017 med tidligere år, er der kun små ændringer at spore (117 personer anmeldte overgrebet i 2017, mens 128 anmeldte i 2016, 99 anmeldte i 2015 og 101 personer anmeldte overgrebet til politiet i 2014).

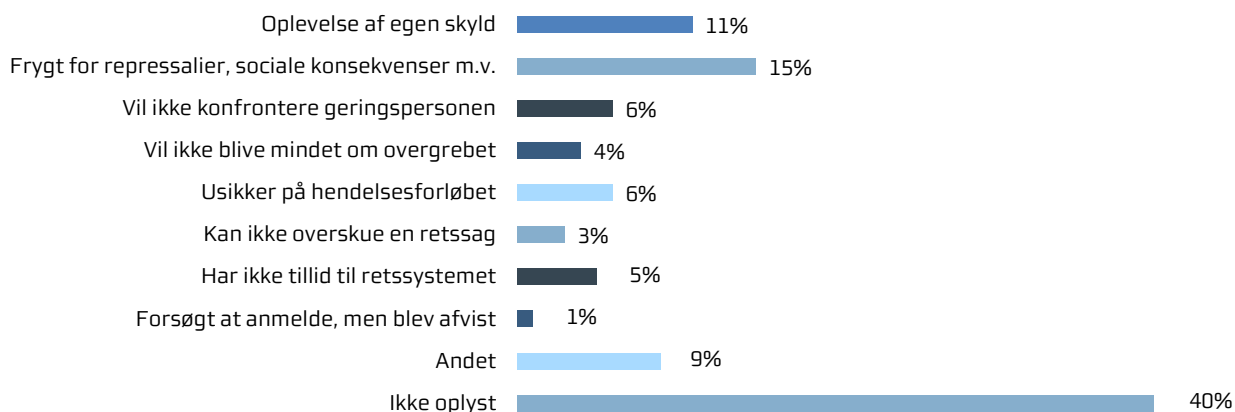

Figur 23: Politianmeldt, år 2017, n = 217

Årsager til ikke at anmelde

Der er flere årsager til, at de ramte vælger ikke at anmelde overgrebet til politiet (Se figur 23). I 2017 har 42% oplyst, at de ikke har anmeldt overgrebet. For 11 % er årsagen til ikke at anmelde oplevelsen af egen skyld, mens 15 % rapporterer frygt for sociale repressalier.

Ydermere fortæller 5 personer om en manglende tillid til retssystemet, og 4 personer udtrykker en modstand mod at blive mindet om gerningspersonen eller overgrebet. For 40 personer er det ikke oplyst, hvorfor man ikke har anmeldt overgrebet.

Figur 24: Grunde til ikke at politianmelde, år 2017, n = 92

Relation til gerningsperson og politianmeldelse

Når man undersøger, hvorvidt et overgreb er blevet politianmeldt eller ej, er det interessant at kigge på den ramtes relation til gerningspersonen. Er der eksempelvis en sammenhæng mellem, hvor godt man kender gerningspersonen, og hvorvidt man efterfølgende vælger at anmelde overgrebet til politiet.

Som figur 25 viser, har 22 af de personer, der var udsat for en overfaldsvoldtægt, også valgt at anmelde overgrebet. Det svarer til 79% af overgrebene, registreret hos centret, inden for denne type voldtægt, og den højeste andel sammenlignet med andre typer af relationer. Den laveste andel politianmeldelser (42%) er blandt dem, der pga. af f.eks. påvirkning af alkohol eller stoffer ikke kan huske gerningspersonen eller deres relation til vedkommende.

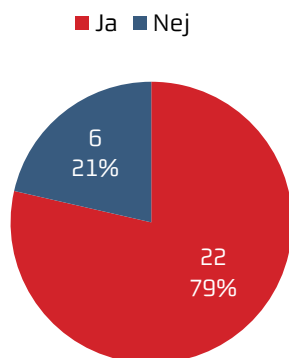
Samtidig er der 58% af dem, der kun har haft kortvarig relation til gerningspersonen før overgrebet, og 53% af dem, der er blevet udsat for overgreb af en ven eller bekendt, der har valgt at anmelde overgrebet. Dette kunne tyde på, at jo tættere relation man har til gerningspersonen, desto sværere er det at anmelde overgrebet.

Det er dog hele 65% af dem, der er blevet udsat for en voldtægt af deres (eks-)partner, der har anmeldt overgrebet. Man skal her være opmærksom på, at der er meget få, der har været udsat for overgreb af en (eks-)partner, der har søgt hjælp i centret (17 personer, svarende til 8% af det totale antal henvendelser). I justitsministeriets Offerundersøgelse, der blandt andet undersøger forekomsten af seksuelle overgreb, er der dog 30%, der har været udsat for overgreb af en partner eller eks-partner. Dette kunne tyde på, at de allerfleste ikke søger hjælp ved et center for voldtægtsofre efter en partnervoldtægt, men at mange af dem, der gør det, også vælger at melde overgrebet til politiet.

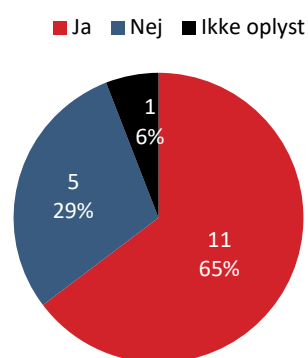
Man bør dog huske, at der er meget få personer i flere af kategorierne, hvorfor procentsatserne er usikre.

Politianmeldelse og relation til gerningsperson År 2017, n= 217

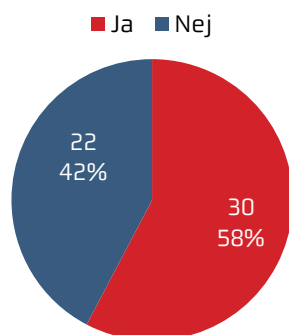
Overfald År 2017, n= 28

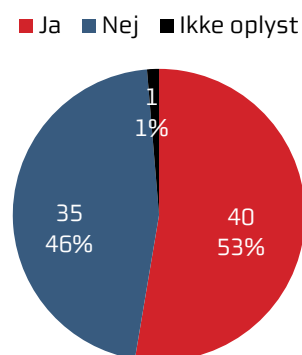
(Eks-) partner År 2017, n= 17

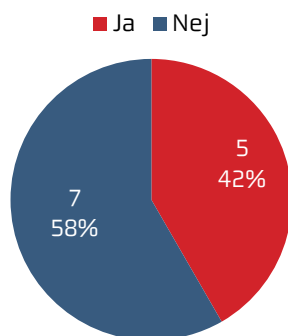
Kort kontakt År 2017, n= 52

Ven/bekendt m.v. År 2017, n= 52

Husker ikke År 2017, n= 12

Figur 25

Forskning

Udvalgte projekter

Tidlig psykologisk traumebehandling efter et seksuelt overgreb **Projektleder: Psykolog Ina Christensen Volder**

At blive udsat for en voldtægt eller et voldtægtsforsøg er en meget voldsom traumatisk hændelse. Dette ser man bl.a. tydeligt ved, at en stor del af de ramte udvikler posttraumatisk stressforstyrrelse (PTSD) som en konsekvens af heraf. PTSD er en ofte invaliderende lidelse, som ikke blot medfører betydelige funktionsbegrænsninger og forringet livskvalitet for den enkelte, men derigennem også får store samfundsmæssige omkostninger i form af bl.a. sygemeldinger, afbrudt uddannelse, o.s.v.

På trods af de store personlige og samfundsmæssige omkostninger en voldtægt kan have er der ikke lavet større undersøgelser af, hvorvidt man kan mindske de negative følger i den akutte fase og forhindre reaktioner hos den enkelte på længere sigt. Der er end ikke klar evidens for, at almindelig psykologbehandling er mere effektiv i den akutte fase end ingen behandling.

Den psykologiske behandlingsmetode, EMDR (Eye Movement Desensitization and Reprocessing), har vist sig yderst effektiv i behandlingen af PTSD, men det er ikke undersøgt, om den også er effektiv i den akutte fase.

Projektets formål er derfor at undersøge effekten af tidlig intervention med EMDR i sammenligning med en anden flere steder anvendt tilgang, Watchful Waiting, med henblik på at reducere akutte, traumatiske stresssymptomer og hindre udviklingen af posttraumatisk stressforstyrrelse (PTSD) hos personer, der har været udsat for voldtægt eller voldtægtsforsøg.

Projektet er en randomiseret, kontrolleret undersøgelse, hvor deltagerne fordeles til en af følgende to grupper: Akut EMDR (5 behandlingssessioner, inkl. visitation + monitorering af symptomer) eller Watchful Waiting (monitorering af symptomer, men ingen behandling umiddelbart efter overgrebet).

Deltagerne i begge grupper vil blive tilbudt opfølgende behandling efter 3 måneder, såfremt der vurderes behov for dette.

Inklusion af deltagere blev påbegyndt i juni 2017. Projektet forventes afsluttet 2021. Projektet har modtaget økonomisk støtte fra Det Obelske Familiefond, EMDR Europe, H.C. Bechgaard og hustru Ella May Bechgaards Fond samt Hede Niensens-fond.

Anmeldt voldtægt

En dansk undersøgelse af hvor og hvorfor anmeldte voldtægtssager falder fra uden at nå frem til domstolen.

Projektleder: Psykolog Nina Bech Hansen

International forskning og nationale statistikker har indikeret, at retssystemet enten ikke anvendes eller er ineffektivt i forhold til at retsforfølge voldtægtsforbrydelser. I løbet af de seneste år er der dog blevet iværksat flere initiativer rettet mod at forbedre retssystemets svar på voldtægt.

I Danmark er der blevet implementeret tværfaglige behandlingsmodeller over hele landet med det formål at øge antallet af tiltaler i voldtægtssager ved at forbedre støtten til ofrene, den retsmedicinske undersøgelse og uddannelsesniveaue hos politiets efterforskere.

De retslige konsekvenser af tværfaglige behandlingsmodeller er dog kun undersøgt i begrænset omfang. Derudover er voldtægt en traumatisk oplevelse, der kan have konsekvenser for ofrets mentale og sociale trivsel. De psykologiske konsekvenser af voldtægt, og ofrets oplevelse af støtte efter overgrebet, kan tænkes at have indvirkning på den efterfølgende efterforskning af sagen.

På denne baggrund blev herværende ph.d. projekt iværksat med udgangspunkt ved Center for Voldtægtsofre i Århus og Østjyllands Politi. Projektet havde til formål at undersøge frafald i anmeldte voldtægtssager (n=282) og mulige årsager hertil. Resultaterne af dette projekt understøttede fund i internationale studier og viste, at størstedelen af anmeldte voldtægtssager (61,7 %) blev henlagt uden en sigtelse af gerningsmanden. Dog forekom andelen af sager, som nåede frem til domstolene (17,7 %), at være højere sammenlignet med nyere studier fra USA og England.

Dokumenterede årsager til sagshenlæggelse under efterforskningen inkluderede manglende identifikation af gerningsmanden, manglende beviser til at understøtte ofrets forklaring, og at ofret ikke deltog i efterforskningen. Resultaterne indikerede også, at fremstående karakteristika ved stereotype voldtægtsforståelser havde en signifikant indflydelse på, om gerningsmanden blev sigtet. Dog indikerede

effekten af de uafhængige variabler ikke et efterforskningsbias mod stereotype forståelser af den sande voldtægt og det gode offer.

Til trods for dette var der en mindre sandsynlighed for, at gerningsmanden blev sigtet i sagen, hvis ofret var påvirket under overgrebet og havde færre fysiske skader efter overgrebet. Endelig viste resultaterne også, at et antal af anmeldte sager blev henlagt i forbindelse med, at ofret trak sig fra efterforskningen (26,4 %). Resultaterne i projektet indikerede, at højere niveauer af akut psykisk belastning efter overgrebet og den psykologiske belastning forbundet med at deltage i efterforskningen kunne forklare, hvorfor nogle ofre trak sig fra efterforskningen af deres voldtægtssag.

Implikationerne af denne viden peger mod to fokusområder for fremtiden. Disse involverer et fortsat behov for at styrke bevismaterialet i voldtægtssager og nye metoder til at forbedre praksisprocedurer, som i højere grad støtter de voldtægtsramtes muligheder for at deltage i efterforskningen og den retslige proces.

Især det sidste punkt synes væsentlig, fordi bevisbyrden ofte er hos den voldtægtsramte og dennes evne til at vidne. Vores resultater indikerede, at den psykologiske belastning forbundet med voldtægtstraumet kunne påvirke nogle ofres villighed til at deltage i efterforskningen. I overensstemmelse hermed ses der en stigende interesse for at skabe en traumeinformeret retslig praksis.

Endvidere indikerede projektet, at tværfaglige behandlingsmodeller er en god metode til at imødekomme voldtægtsramtes behov. Ligeså er der behov for psykologisk støtte også i den akutte fase efter overgrebet. Disse initiativer har derfor brug for fortsat politisk opmærksomhed og støtte, hvis man ønsker et forbedret retsligt svar på voldtægtsforbrydelser.

A coordinated community response to rape and sexual assault. Experiences from a multidisciplinary public approach.

Projektleder: Psykolog, ph. d, Louise Hjort Nielsen

Voldtægt er et omfattende socialt problem, og en alvorlig kriminel handling. Det er en traumatisk begivenhed, som kan påvirke et offer negativt i alle livets aspekter mange år ud i fremtiden.

I 1999 grundlagdes det første multidisciplinære center for voldtægtsofre i Aarhus, CfV. CfV har bl.a. til formål at sikre biologiske spor til brug for politi og anklagemyndighed, samt at sikre omsorg, sundhedsfaglig og psykologisk behandling, både akut, men også med henblik på at forebygge negative fysiske, psykiske og sociale følgevirkninger.

Ph.d.-projektet har sigtet mod at tilvejebringe manglende viden inden for denne multidisciplinære tilgang, via studier baseret på data fra CfV samt Østjyllands politi.

(I) Der mangler danske forskningserfaringer vedrørende tilfredsheden med de eksisterende offentlige hjælpetilbud. International forskning peger på, at få ofre opsøger formel hjælp, og at de der gør, ofte oplever ikke at få den hjælp de behøver, og ofte bliver mødt med negativ, bebrejdende adfærd fra de fagprofessionelle (kaldet sekundærviktimisering).

(II) Ofre, der søger hjælp i offentlige systemer, adspørger ofte om de vil deltage i forskningsprojekter. Ofre for seksuel vold er en specifik sårbar gruppe, og der findes ingen forskningserfaringer i dansk sammenhæng vedr. potentielle skadelige eller mulige gavnlige konsekvenser for ofre, der deltager i forskning vedr. seksuel vold.

(III) Fagprofessionelle fra det retslige system (politifolk og efterforskere) møder også de individer, der er mistænkte i sædelighedssager. I dansk sammenhæng forefindes for nuværende ingen forskning, der har beskrevet disse

mistænkte, eller har undersøgt, om der kan udpeges faktorer ved mistænkte i voldtægtssager, som har indflydelse på den retslige proces, f.eks. om en mistænkt bliver sigtet eller dømt. Resultater

(I) Resultaterne viser, at ofrene er meget tilfredse med den hjælp de får fra CfV i Aarhus, og at mødet med det officielle hjælpesystem ikke er præget af mistro og bebrejdelser fra de fagprofessionelles side. Langt størstedelen af ofrene er tilfredse eller meget tilfredse med den hjælp de får af sygeplejersker og retsmedicinere (97%), af psykologerne ved CfV (91%), og af politiet (79%).

Sekundærviktimisering forekommer ikke ret ofte, men ses ved alle grupper af fagprofessionelle (0-13%), hvoraf politibetjente og politiefterforskere bliver scoret højest på oplevelsen af negativ adfærd hos ofrene (13%). (II) Resultaterne viser, at størstedelen af ofre finder det gavnligt at deltage i forskningsprojekter.

Langt størstedelen af ofrene (78%) forbinder forskningsdeltagelse med noget positivt, og ligeledes rapporterer 78% af ofrene, at de har fået gavn af forskningsdeltagelse. (III) Resultaterne indikerer flere sårbarheder hos mistænkte i voldtægtssager, såsom tidligere kriminalitet, psykisk sygdom og alkoholbrug i forbindelse med voldtægten. Desuden viser resultaterne at én eller flere tidligere sigtelser for en seksualforbrydelse signifikant øger sandsynligheden for, at mistænkte bliver henholdsvis sigtet og dømt i indexsagen.

Overgreb sætter dybe spor... En national oplysningsindsats

Projektleder: Sara Parding

Center for Voldtægts ofre har siden 2016 arbejdet intensivt på det store landsdækkende oplysningsprojekt: "Overgreb sætter dybe spor". Projektet har to overordnede formål: At sikre at voldtægtsramte får hjælp og at sikre, at voldtægtsramte ikke bliver udsat for sekundær traumatisering, når de søger professionel hjælp

Oplysningskampagne

Første formål bliver realiseret gennem en landsdækkende oplysningskampagne, der blev lanceret i foråret 2017 og løber frem til september 2018. Denne kampagne er primært målrettet piger og unge kvinder i alderen 14-24 år, da det er denne gruppe, der oftest bliver udsat for seksuelle overgreb.

Debat på de sociale medier

Kampagnen udfolder sig primært på de sociale medier med opslag og videoer, der gennem spørgsmål søger at skabe debat omkring emnet og tydeliggøre, hvad voldtægt egentlig er, og hvor der er hjælp at få. Som supplement til de sociale medier er der blevet lavet en hjemmeside; www.erduittvivil.dk, der er specifikt målrettet de unge, der er i tvivl, om de har været udsat for en voldtægt. Siden søger at oplyse om, hvad voldtægt er, og hvor man kan få hjælp.

Sideløbende med de forskellige online aktiviteter vil kampagnen, periodisk, også være synlig på taxaer og busser, på go-cards, som flush-ads og som plakater i fitness centre.

En succes

Resultaterne indtil nu viser en kampagne, der specielt online har været en succes og engageret en stor del af målgruppen i debatter om emnet. Særligt vores videoer har vist sig effektive til denne målgruppe, hvor de unge ivrigt kommenterer og debatterer. En positiv sideeffekt af kampagnen er, at centrets facebookside Stop Voldtægt, har fordoblet antallet af følgere fra ca. 4.000 til godt 8.000.

Sekundær traumatisering

Projektet søger med dets andet formål at mindske risikoen for, at fagpersoner kommer til at traumatisere ofre for voldtægt yderligere. Denne traumatisering sker meget let, da ofrene i forvejen ofte bebrejder sig selv og føler skyld. Oplever ofrene tillige, at fagpersonerne ytrer tvivl om deres fortælling eller på anden måde ikke yder den støtte, som ofrene har brug for, er risikoen for den sekundære traumatisering meget stor. Dette er meget alvorligt, da det kan øge risikoen for, at ofrene udvikler posttraumatisk stressforstyrrelse og desuden mindsker sandsynligheden for, at de søger yderligere hjælp efter overgrebet.

At yderligere traumatisere voldtægtsramte er naturligvis ikke noget, fagpersoner gør af ond vilje, men noget man kan komme til, hvis man mangler viden om voldtægt og traumareaktioner. Gennem uddannelse af relevante fagpersoner kan risikoen for sekundær traumatisering dermed sandsynligvis mindskes.

E-learning

I projektet er der i 2017 derfor blevet udviklet et e-learningmateriale henvendt til disse fagpersoner. Dette materiale indeholder blandt andet information om, hvad der sker i hjernen og i kroppen under og efter en voldtægt, samt hvordan kroppens hormoner kan påvirke ofrets adfærd og hukommelse under og efter et overgreb. Det betyder, at adfærd, der ellers kan opfattes som tegn på, at den ramte er utroværdig, bliver videnskabeligt forklaret som normale, hormonbestemte traumereaktioner.

I samarbejde med forskere ved Trygfondens Børneforskningscenter er vi netop nu ved at undersøge e-learningmaterialets effekt ved at teste det på elever fra politiskolen samt medicinstuderende fra Aarhus Universitet, Syddansk Universitet og Københavns Universitet. Resultaterne fra dette forskningsprojekt forventes klar ultimo 2019.

»Overgreb sætter dybe spor« bliver realiseret takket være økonomisk støtte fra A.P. Møller fonden, Østifterne og Novo Nordisk fonden.

Brevkasse og kontakt til studerende – en vigtig opgave

Center for Voldtægts ofre har en brevkasse på centrets hjemmeside www.voldtaegt.dk. Her kan voldtægtsramte, pårørende, skoleelever og andre interesserede få svar på deres spørgsmål. Centret får årligt mere end hundrede mails. Henvendelserne bliver besvaret af en af centrets psykologer eller af en kommunikationsmedarbejder.

Centret samarbejder også med Cyberhus. dk og besvarer de spørgsmål om seksuelle overgreb, som Cyberhus' brugere stiller.

Center for Voldtægts ofre bliver desuden jævnligt kontaktet, via telefon eller facebook, af skoleelever og studerende, der har spørgsmål om voldtægt og voldtægtsramte i forbindelse med skoleprojekter. En af centrets centrale opgaver er at formidle viden, så vi besvarer alle spørgsmål og henvendelser. Centrets personale

er blevet interviewet af såvel folkeskole- og gymnasieelever som studerende ved Danmarks Journalisthøjskole og andre uddannelser.

Hvad spørger skoleeleverne om?

Som nationalt videnscenter og vidensformidler på voldtægtsområdet er arbejdet med skoleelever og studerende meget vigtigt. Det giver centret et talerør direkte ud til en af vores vigtigste målgrupper, nemlig de unge mennesker, og giver os mulighed for at sætte fokus på bl.a. grænser, victim blaming, og det at være en active bystander og hjælpe andre, når de har brug for det. Samtidig er elevernes projekter også med til at formidle centrets eksistens og de muligheder for hjælp, som vi tilbyder, til deres klassekammerater.

- **Hvordan ændrer et offer adfærd efter en voldtægt?**
- **Hvad gør I for at hjælpe ofret? Og hvad burde samfundet gøre?**
- **Hvad er det, der gør voldtægt til et så stort tabu?**
- **Hvad er de mest typiske diagnoser efter en voldtægt?**
- **Kan et offer selv være skyld i, at man er blevet udsat for en voldtægt ?**

Publikationer

- »En neurobiologisk forståelse af voldtægtsramtes reaktioner« (Lindekilde, N., & Bramsen, R. H. 2017)
- »National kortlægning af forskning og viden på voldtægtsområdet« (Lindekilde, N., & Bramsen, R. H. 2017)
- »Rape crimes: Are victims' acute psychological distress and perceived social support associated with police case decision and victim willingness to participate in the investigation?« (Beck Hansen, N. B., Nielsen L. H., Bramsen, R. H., Elklit, A., & Campbell, R. 2017)

Projekter

- Sårbare voldtægtsramte (ph.d. projekt, SDU – bevilling modtaget i november, 2017)
- What influences credibility ratings of rape victims? (ph.d. projekt, AU – bevilling modtaget i december, 2017)
- Undersøgelse af danske voldtægtsfrees flow og frafald gennem det retslige forløb og hvorledes en række faktorer påvirker individets retslige forløb samt psykiske udkom efter en voldtægt (Ph.d.-projekt) Hansen, N. B.
- Evaluering af den multidisciplinære servicemodel ved Center for Voldtægtsofre i Aarhus: Hvorledes matcher det offentlige systems tilbud til ofre for voldtægt ofrenes behov, og hvilken indflydelse har dette på ofrenes psykiske velbefindende efter en voldtægt? (Ph.d.-projekt) Nielsen, L. H.
- Kortlægning af forskning og viden på voldtægtsområdet i Danmark
- Evaluering af e-lærings projektet, Parding, S.,
- Kvalitetsdatabase, Bramsen, R.
- Tidlig psykologisk traumebehandling efter et seksuelt overgreb, Volder, I. C.
- Overgreb sætter dybe spor ... en national oplysningsindsats, Parding, S.
-

Konferencer, høringer etc.

Konferencer etc., som centret har arrangeret

- Viden om voldtægtssagen. Dagsseminar 30. maj 2017 arrangeret af Politiskolen, Nationalt Efterforskningscenter og Center for Voldtægtsofre, Aarhus Universitetshospital.

Program:

Velkomst v/ Michael Kjeldgaard, politiinspektør i Nationalt Efterforskningscenter

Understanding the Neurobiology of Trauma and Implications for Interviewing Victims v/ Dr. Christopher Wilson, licensed psychologist i Portland, Oregon, USA

Status på politiets og anklagemyndighedens behandling af voldtægtssager v/ Gyrithe Trautner Ulrich, vicesstatsadvokat i København og Michael Møller Hansen, vicesstatsadvokat i Viborg

Ofre for voldtægt og anmeldelsestilbøjelighed v/ Sofie Mulvad Reinhardt, Justitsministeriets Forskningskontor

Sårbare vidner: Kognitiv afhøring af voldtægtsofre v/ Lotte Kragh, specialkonsulent og Vivian Keit Mortensen, politiassistent

Hvordan kan vi bruge viden om neurobiologi i den praktiske håndtering af voldtægtssager? v/ Dr. Christopher Wilson, licensed psychologist

Bias i efterforskningen af sager om seksuelt overgreb v/ Thomas Skou Roer, specialkonsulent

Hvornår bliver en gerningsmand tiltalt og dømt for voldtægt? v/ Emil Folker, senioranklager

Kongres- og konferencedeltagelse med præsentation

- »Sekundær viktimisering: Når hjælpesystemet gør ondt værre.« Temadag om voldtægt - Dansk Kriminalistforening. (Nov. 2017) (Nielsen, L. H.)
- »Reported rapes. An investigation of attrition and associations to assault and victim characteristics within a police district participating in a multidisciplinary rape crisis center. Ph.d. forsvar, Hansen, N. B.)

Øvrig deltagelse ved konference, høringer, temadage etc.

- International Conference on Sexual Assault, Domestic Violence, and Systems Change, Orlando, FL; april, 2017 (Bramsen, R.H & Lindekilde N.)
- DPSP International seminar med Bruce Perry. Childhood Trauma and Brain Development, Nov. 2017 (Volder, I. C., Hour, M., Hansen, H. L., & Bak, R. S.)
- Temadag Dansk Kriminalistforening, Nov. 2017 (Carstens, C., Parding, S., Nielsen, L. H.,)

Undervisning og oplæg

Ekstern

- Jordmoderskolen i Aalborg (Malene Villemoes, M., Bäckström, A., Parding, S.)
- Undervisning for medicinstuderendes GO-gruppe (Bäckström, A., Hangst, D.)
- Undervisning for medicinstuderende, AU (Hangst, D.)
- Møde i Det Grønlandske Hus vedr. muligheder for oplæg, supervision etc. (Volder, I. C.)
- Undervisning om CFV - Sexekspresen (til seksualundervisning i folkeskolen) (Carstens, C.)
- Undervisning: Center for Voldtægtsofre, Aalborg, Sep. 2017 (Parding, S., Hangst, D.)
- Oplæg om centret og reaktioner efter overgreb på Det Grønlandske Hus, Aarhus, nov. 2017 (Volder, I. C.)
- Undervisning om centrets tilbud samt traumebehandling ved afd. Q i Risskov, Nov. 2017 (Bak, R. S.)
- Undervisning af jordmoderstuderende, Okt. 2017 (Houe, M.)

Intern

Undervisning af nyt personale ved centerne for voldtægtsofre ved Aarhus Universitetshospital, Odense Universitetshospital, Aalborg Universitetshospital samt Hospitalsenhed Vest.

Oplæg af: Ledende psykolog Rikke Bak, Afdelingssygeplejerske Anette Bäckström, sygeplejerske Bente Bjerregård, overlæge Ulla Bonde van Zwol, Videnskabelig assistent Nanna Lindekilde, AUH, Kommunikationsmedarbejder Sara Parding, Socialrådgiver Carina Carstens, Psykolog og sexologisk rådgiver Maria Houe, Sygeplejerske Malene Villemoes Overlæge Ljubica Vukelic Andersen, Politiassistent Poul Erik Christensen, Politiassistent og kriminalteknisk kontaktperson i Midt- og Vestjyllands Politi Jørn Broe, Advokat Mette Lund Thomsen, Speciallæge i retsmedicin Marianne Rohde,

Oplæg om akut EMDR projektet i skadestuen (sygeplejersker)(Volder, I. C.)

Studiebesøg og møder

Deltagelse i ekspertgruppe under Rigspolitiet med fokus på voldtægtssager. Herunder politiets retningslinjer i behandlingen af voldtægtssager, fokus på digitale sexkrænkelser og drøftelse af den kommende anmeldelseskampagne, marts 2017 (Christensen, P. E.)

Medlemmer i Rigspolitiets Rådgivningsforum på voldtægtsområdet (Parding, S., Bramsen, R. H., & Bak, R. S.)

Besøg af Christopher Wilson, USA. Tværfaglig præsentation af centret samt oplæg af Wilson.

Socialstyrelsen / Børnehuse i DK – årligt netværksmøde 5. okt. 2017 med fokus på "overgreb mod børn og unge" – herunder "Helbredsmæssige følger og senfølger hos børn, der udsættes for overgreb". (Christensen, P. E.)

Møder i forbindelse med diverse projekter (Bramsen, R. H., Lindekilde, N.)

Temaeftersmiddag, Jonas Ravn, Center for Digital Pædagogik (Bak, R. S., Houe, M., Volder, I. C., Parding, S., Carstens, C., Hansen, H. L., & Knudsen, M. H.)

Besøg af Närhälsan Sexualmedicinskt centrum, Göteborg, der planlægger at starte et center for voldtægtsofre (Bak, R. S., Parding, S., & Villemoes, M.)

Fælles møde for psykologer ved centrene: 20 deltagere (Herning, Kolding, Ålborg, Kbh. og Odense repræsenteret), Maj 2017 (Volder, I. C., Houe, M., Hansen, H. L., & Bak, R. S.)

Møder med SDU (Bramsen, R. H., Hansen, M., Lasgaard, M.) vedr. akut EMDR projektet (Lindekilde, N., Bak, R. S., & Volder, I. C.)

Oplæg ved fyiosterapeut Mie Frydenlund Feilberg, Klinik for PTSD og Transkulturel Psykiatri, Sep. 2017 (Volder, I. C., Bak, R. S., Houe, M., Carstens, C., Hangst, D.)

Møde m. Hansen, M. vedr. CAPS (akut EMDR projektet), Nov. 2017 (Lindekilde, N., & Volder, I. C.)

Kurser og uddannelse

Kursus v. Candice M. Monson, Ph.D. "Maximizing PTSD Assessment and Treatment by Incorporating Significant Others" (Hansen, H. L.)

Undervisning v. Hansen, M., SDU. "Trauma: diagnostics and assessment incl. workshop (diagnostic interview)" (Volder, I. C., Houe, M., Hansen, H. L., & Bak, R. S.)

CFT (Compassion Focused therapy)-udd. Aug 2017 (Volder, I. C.)

CFT (Compassion Focused therapy)-udd. Okt 2017 (Volder, I. C.)

CFT (Compassion Focused therapy)-udd. Dec 2017 (Volder, I. C., & Obermann M. L.)

Online Facebook kursus v. Bigum & Co. (Hangst, D.)

Kursus Mobilhistorier, Sep 2017 (Parding, S.)

Oversigt over pressedækning 2017

Dato	Overskrift	Medie	Journalist	Citeret
13/3	Leder på »Riget: politikere rykker som aldrig før, men voldtægts ofre mangler stadig hjælp	Politiken	Lars Halskov	
19/3	Flere anmelder seksuelle overgreb	Morgenavisen JP	Oskar Zacho	Sara Parding
20/3	Flere kvinder lærer selvforsvar	Morgenavisen JP	Oskar Zacho	Sara Parding
03/4	Byretterne er for langsomme i voldtægtssager	DR P1, Radioavis, kl. 8.00		Rikke Bak
03/4	Retssystemet er for langsomt	DR, TV-Avisen, kl. 18.30		Rikke Bak
02/5	Ny kampagne til voldtægts ofre	P4 Østjylland, kl. 06.30		Rikke Bak
02/5	Tvivel stopper ofre i at søge hjælp	Radio 24-7, nyheder, kl. 8	Fra Ritzau	Rikke Bak
02/5	Tvivel stopper ofre i at søge hjælp	MSN	Fra Ritzau	Rikke Bak
02/5	Taxa-bannere vigtig del af ny kampagne rettet mod voldtægtsfore	DR P4, Østjylland, website	Fra Ritzau	
02/5	Taxabanner skal hjælpe voldtægts ofre	DR website	Vibeke Mikkelsen-Hansen	Rikke Bak & taxacahuffør
02/5	Ny kampagne skal hjælpe voldtægts ofre	DR P4 Midt & Vest		Rikke Bak
02/5	Clienti på hård opgave	Bureaubiz		Sara Parding & Clienti
02/5	»Jeg ved godt i dag, at jeg sagde nej de første 50 gange«	DR	Thomas Prakash	Rikke Bak + DRs egen kilde
02/5	Tvivel stopper ofre i at søge hjælp	Skive Folkeblad		Rikke Bak
02/5	Taxa-banner vigtig del af ny kampagne rettet mod voldtægts ofre	Ritzau		
09/5	Tvivel forhindrer hjælp til voldtægts ofre	Lokalavisen Århus Syd		
13/5	Frygt for uhyggelig skæbne får kvinder til at starte til selvforsvar	BT, website	Amalie Abildgaard	SP

Dato	Overskrift	Medie	Journalist	Citeret
13/5	Kvinder frygter overfald	BT, den trykte avis	Amalie Abildgaard	Sara Parding
25/5	Aarhus-taxaer: Plastret til med citater	TV2 Østjylland (indslag og website)	Søren Ploug Lilmoes	Sara Parding
25/5	Er du i tvivl? Kampagne for Center for Voldtægtsofre	TV2 Østjylland	Oskar Zacho	Sara Parding
29/5	Rigspolitiet og Center for Voldtægtsofre sætter fokus på ofres reaktioner	Politi.dk		Sara Parding
23/6-24/6	Anm: Debat: Kommentar: Et voldtægtstraume er en instinktiv reaktion, ikke et kulturprodukt	Information.dk, Informatio		Ask Elklit
30/6	Tager samfundet voldtægt alvorligt nok?	Kristeligt Dagblad	Stephanie Hollender	Rikke Bak
30/8	Flere kvinder søger hjælp for voldtægt tilbage i tiden	DR.dk	Søren Rahbek, Gitte Førby	
6/9	Forsker: Voldtægtsofre trækker ofte anmeldelse tilbage	JP.dk		
16/9	Døtre til voldtægtsoffer: Mor døde som sådan af overfaldet	Randers Amtsavis	Lone Hammer Sørensen	
16/9	- Mor døde som sådan af overfaldet	Amtsavisen.dk	Lone Hammer Sørensen	
21/9	Jagten på det rene offer	Weekend-avisen.dk		
1/11	»Det er simpelthen ikke i orden at sætte gerningsmandens ry højere end et liv«	b.dk	Rasmus Karkkov	Nina Beck Hansen
2/11	En gerningsmands omdømme må ikke støttes højere end et liv	Berlingske	Rasmus Karkkov	Nina Beck Hansen
26/11	Simone blev voldtaget: Jeg nægter at skamme mig længere + Også Simone	JV. dk, Jydske Vestkysten	Mark Michael Hede	Rikke Bak

ISBN (pdf): 978-87-92 592446

Center for Voldtægtsofre, Fælles AKUT afd.
Nørrebrogade 44, bygn. 7
8000 Aarhus C
www.voldtaegt.dk